

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1
Ζωγράφου, ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13
Χολαργός, ☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ-ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΜΗΜΑΤΑ ΔΙΕΤΟΥΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ

Α' ΟΜΑΔΑ

A.1.

1-δ-I, 2-α-II, 4-γ-IV, 5-δ-III.

A.2.

α) Οι Πόντιοι απογοητευμένοι από την αποτυχία της πρότασης του Γερμανού Καραβαγγέλη για συνεργασία των Ποντίων με τους Κούρδους και τους Αρμενίους με πρωτοβουλία του ίδιου, διοργάνωσαν δύο Συνέδρια, στην Κωνσταντινούπολη στις 17 Αυγούστου 1921 και στην Αθήνα στις 4 Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους.

β) Προσπάθειες για να ιδρύσουν δικό τους συνοικισμό στα χρόνια του Όθωνα κατέβαλαν και οι Μακεδόνες πρόσφυγες. Από την Ελευσίνα, όπου βρίσκονταν, ζήτησαν και πέτυχαν να ιδρύσουν συνοικισμό στη Στερεά Ελλάδα, στην περιοχή της Αταλάντης. Ο συνοικισμός τους πήρε το όνομα «*Νέα Πέλλα*» και εκεί εγκαταστάθηκαν αρχικά 70 οικογένειες.

γ) Πριν ακόμη από την παροχή στέγης και εργασίας, οι πρόσφυγες απέκτησαν την ελληνική ιθαγένεια και πολιτικά δικαιώματα. Εντάχθηκαν στο κόμμα του Βενιζέλου τόσο ως ψηφοφόροι όσο και ως πολιτευτές, βουλευτές και υπουργοί. Οι αντιβενιζελικοί και ο αντιβενιζελικός τύπος καλλιέργησαν το μίσος εναντίον τους.

B.1.

α) Μετά την υπογραφή της συνθήκης του Βουκουρεστίου τον Αύγουστο του 1913, με την οποία τερματίζονταν οι Βαλκανικοί πόλεμοι, Έλληνες από τη Βουλγαρία, καθώς και από τη Δυτική Θράκη και το τμήμα της Ανατολικής Μακεδονίας, που είχαν κατακυρωθεί στη Βουλγαρία, καθώς και από περιοχές που είχαν

παραχωρηθεί στη Σερβία, έφθασαν στην Ελλάδα. Την εποχή αυτή έφθασε και το πρώτο μεταναστευτικό ρεύμα από τη Ρωσία. Έλληνες της περιοχής του Καυκάσου, με την αναγγελία της προσάρτησης της εύφορης Μακεδονίας, άρχισαν να μεταναστεύουν στην Ελλάδα, με την ελπίδα ότι θα τους παραχωρούσαν γη. Κάποιοι απ' αυτούς κατόρθωσαν να εγκατασταθούν στην Κεντρική Μακεδονία. Το μεταναστευτικό ρεύμα αναχαιτίστηκε με επέμβαση της ελληνικής κυβέρνησης.

β) Η ευτυχής για την Ελλάδα έκβαση των Βαλκανικών πολέμων έδωσε και στο Κρητικό Ζήτημα την οριστική λύση του. Με το άρθρο 4 της Συνθήκης του Λονδίνου (30 Μαΐου 1913) ο σουλτάνος παραιτήθηκε από όλα τα δικαιώματά του στην Κρήτη, την οποία παραχωρούσε στις Μ. Δυνάμεις της Ευρώπης. Με ιδιαίτερη συνθήκη ειρήνης μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας (14 Νοεμβρίου 1913) ο σουλτάνος παραιτήθηκε από κάθε δικαίωμά του στην Κρήτη, η οποία έτσι εντάχθηκε στην ελληνική επικράτεια ως οργανικό και αναπόσπαστο τμήμα της. Οι Μ. Δυνάμεις αποδέχθηκαν σιωπηρά τη λύση αυτή, δηλώνοντας απλώς ότι έλαβαν γνώση των ενεργειών της ελληνικής κυβέρνησης.

B.2.

α) Ο Αλέξανδρος Ζαΐμης, έμπειρος πολιτικός, πρώην πρωθυπουργός της Ελλάδας και μετέπειτα Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας, ανέλαβε τα καθήκοντα του στις 18 Σεπτεμβρίου 1906. Η πολιτική ομαλότητα επανήλθε στην ταραγμένη Κρήτη και μια νέα περίοδος δημιουργίας εγκαινιάστηκε. Η οικονομία βελτιώθηκε, η δημόσια διοίκηση αναδιοργανώθηκε και καταβλήθηκε ιδιαίτερη φροντίδα για την οργάνωση της δημόσιας υγείας και της παιδείας.

Το πιο σημαντικό είναι ότι οργανώθηκε για πρώτη φορά η Πολιτοφυλακή της Κρήτης, δηλαδή ο πρώτος στρατός του νησιού (1907), που εξελίχθηκε σε αξιόλογη δύναμη, όπως φάνηκε αργότερα στους Βαλκανικούς πολέμους 1912 - 1913. Η παρουσία των ξένων στρατευμάτων κατέστη πλέον περιττή και οι Μ. Δυνάμεις αποφάσισαν να εκκενώσουν την Κρήτη μέσα σε ένα χρόνο, με μόνη εγγύηση την ασφάλεια των μουσουλμάνων της νήσου. Ένα ευχαριστήριο Ψήφισμα της Κρητικής Βουλής (21 Μαΐου 1908) προς τις Μ. Δυνάμεις ήταν η επίσημη πολιτική πράξη της χειραφέτησης της Κρήτης από την προστασία των Μ. Δυνάμεων. Το νησί έπρεπε πλέον να κινείται με τις δικές του δυνάμεις στη διαχείριση του Κρητικού Ζητήματος.

β) Λίγες μέρες πριν από τη ρωσική κατοχή της πόλης, τον Απρίλιο του 1916, έγινε η παράδοση της Τραπεζούντας από τον Τούρκο Βαλή Μεχμέτ Τζεμάλ Αζμής μπέη στο μητροπολίτη Χρύσανθο, ο οποίος λόγω της συνετής πολιτικής του απέναντι στους μουσουλμάνους της περιοχής, έγινε δεκτός, από τους Ρώσους αλλά και από τους προξενικούς εκπροσώπους των άλλων κρατών, ως ηγέτης στην ευαίσθητη περιοχή, όπου ήταν ακόμη νωπές στους κατοίκους οι μνήμες από τις σφαγές και τις εχθροπραξίες. Η δίχρονη προεδρία του Χρύσανθου ήταν ένα αληθινό διάλειμμα

δημοκρατίας και αρμονικής συμβίωσης χριστιανών και μουσουλμάνων. Το Φεβρουάριο του 1918 η κατάσταση είχε αλλάξει ριζικά, όταν ύστερα από την επικράτηση των μπολσεβίκων το 1917, ο ρωσικός στρατός εγκατέλειψε την Τραπεζούντα και η περιοχή ξαναπέρασε στην κατοχή των Νεοτούρκων.

Β' ΟΜΑΔΑ

Γ.1.

α) Η στάση της ελληνικής Κυβέρνησης κατά το 1908, τόσο πριν όσο και μετά από το επίσημο ενωτικό ψήφισμα των Κρητών (24 Σεπτεμβρίου 1908) εξαρτάται άμεσα από τις διπλωματικές εξελίξεις που συντελέστηκαν στο εσωτερικό του νησιού μετά τη λήξη του κινήματος στο Θέρισο και από τη στάση των Μεγάλων Δυνάμεων απέναντι στο ενωτικό ζήτημα. Ειδικότερα, οι ευνοϊκές εξελίξεις που υπήρξαν τα δύο προηγούμενα έτη στην Κρήτη με τη σύμφωνη γνώμη των Μεγάλων Δυνάμεων (παραχώρηση στο βασιλιά των Ελλήνων Γεώργιο Α' να διορίζει εκείνος τον Έλληνα Ύπατο Αρμοστή του νησιού, ίδρυση Κρητικής Πολιτοφυλακής με Έλληνες αξιωματικούς, επίσημη ανάκληση των ξένων στρατευμάτων από το νησί) την χειραφέτησαν από την προστασία των Μεγάλων Δυνάμεων επί αρμοστείας Αλ. Ζαΐμη. Το νησί έπρεπε πλέον να κινείται με τις δικές του δυνάμεις στη διαχείριση του Κρητικού Ζητήματος, προσβλέποντας, όπως είναι λογικό, σε μία στενή συνεργασία με την Ελλάδα.

Το φθινόπωρο του 1908, δύο μεγάλα εξωτερικά γεγονότα ήρθαν να ταράξουν πάλι την πορεία των κρητικών πραγμάτων: η προσάρτηση της Βοσνίας και της Ερζεγοβίνης από την Αυστρία και η ανακήρυξη της Βουλγαρίας σε ανεξάρτητο βασίλειο, με ταυτόχρονη προσάρτηση της Ανατολικής Ρωμυλίας. **Αυτές οι εδαφικές απώλειες της Τουρκίας στα Βαλκάνια αποσταθεροποίησαν το Οθωμανικό καθεστώς, το οποίο αποσκοπώντας να θέσει τέρμα στις εδαφικές βλέψεις των βαλκανικών λαών αλλά και στις μακροχρόνιες επεμβάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων, ήταν λογικό να μην υποχωρήσει για άλλη μια φορά σε διεθνές επίπεδο και μάλιστα στις απαιτήσεις μιας χώρας που στο πρόσφατο παρελθόν είχε ηττηθεί στρατιωτικά από την Τουρκία (1897).**

Η ελληνική κυβέρνηση βρέθηκε, λοιπόν, τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή σε μια δύσκολη θέση. Από τη μια, δεν επιθυμούσε να αποκηρύξει το ενωτικό καθεστώς της Κρήτης, ταυτιζόμενη πλήρως με τα εθνικά συμφέροντα της χώρας. Από την

άλλη, δεν μπορούσε και να το αποδεχθεί επίσημα, καθώς η Τουρκία στην περίπτωση αυτή απειλούσε με πόλεμο. Γι' αυτό προτίμησε να τηρήσει μια επιφυλακτική και διαλλακτική πολιτική σε συνεργασία με τις Μεγάλες Δυνάμεις, αποφεύγοντας να δώσει λαβή για οποιεσδήποτε κατηγορίες από την Πύλη και κάθε αιτία προστριβής με τη γείτονα χώρα.

Γνώριζε, άλλωστε, πως τη δεδομένη χρονική στιγμή, μετά την ήττα του 1897 και τις εσωτερικές περιπέτειες που ακολούθησαν και απαξίωσαν το σύνολο του πολιτικού συστήματος δε διέθετε τα απαιτούμενα, ισχυρά μέσα διπλωματικής πίεσης. Γνώριζε, επίσης, ότι η οικονομική αδυναμία της, λόγω της πτώχευσης του 1893, την καθιστούσε ανέτοιμη στρατιωτικά να αναλάβει οποιονδήποτε αγώνα θα ακολουθούσε της επίσημης αναγνώρισης της ένωσης. Γι' αυτό η ελληνική κυβέρνηση έκρινε ότι η πρωτοβουλία των κινήσεων θα έπρεπε να δοθεί στους Κρήτες. Από την πλευρά της η Ελλάδα θα παρουσιαζόταν επιφανειακά παθητική, αναμένοντας τις αποφάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η κυβέρνηση Γ. Θεοτόκη υπέδειξε στους Κρήτες την ανάγκη λαϊκών κινητοποιήσεων για την κήρυξη της ένωσης με την Ελλάδα. Τους προέτρεψε, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο κείμενο Α', να διεκδικήσουν μονομερώς την ανεξαρτησία τους και την ένωση τους με την Ελλάδα, ενέργεια που κρινόταν απαραίτητη, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ελληνικής πλευράς, για να διεκδικηθεί η de facto ένωση του νησιού με την Ελλάδα. Ο ομόλογος του στην Κρήτη Γ. Παπαμαστοράκης αντιμετώπισε θετικά την πρόταση αυτή και μετά τη σύμφωνη γνώμη του ηγέτη της Κρητικής αντιπολίτευσης Ελ. Βενιζέλου πραγματοποιήθηκε στα Χανιά ένα ογκώδες συλλαλητήριο 15.000 ατόμων. Σ' αυτήν τη λαϊκή συγκέντρωση εγκρίθηκε ομόφωνα το πρώτο ψήφισμα της ένωσης και η Κρητική Κυβέρνηση εξέδωσε με τη σειρά της επίσημο Ψήφισμα (24 Σεπτεμβρίου 1908).

Για την επίσημη έναρξη της νέας περιόδου της πολιτικής ζωής στην Κρήτη, σχηματίστηκε προσωρινή διακομματική Κυβέρνηση. Η ελληνική κυβέρνηση, ακολουθώντας την προτέρα τακτική, απέφυγε να αναγνωρίσει επίσημα την ένωση για να μην προκαλέσει διεθνείς περιπλοκές με την αντίδραση της Τουρκίας, δηλαδή έναν ελληνοτουρκικό πόλεμο. Περιορίστηκε σε παρασκηνιακές οδηγίες προς τη νέα Προσωρινή Κυβέρνηση της Κρήτης, με την οποία συνεργαζόταν στενά.

β) Λίγα χρόνια αργότερα και μετά την αποδοχή της πρότασης που του έγινε από το Στρατιωτικό Σύνδεσμο, ο Ελ. Βενιζέλος έγινε πρωθυπουργός της Ελλάδας (Σεπτέμβριος 1910). Αναλογιζόμενος ότι ως πρωθυπουργός πλέον ολόκληρης της Ελλάδας και κατ' επέκταση του Ελληνισμού -και όχι μόνον με την ιδιότητα του Κρητικού πολιτικού-, ήταν υπεύθυνος να προασπίσει και να λειτουργήσει υπέρ του συνόλου των συμφερόντων της χώρας, θεώρησε ότι όφειλε να ενεργήσει με τέτοιο τρόπο ώστε να υλοποιηθεί το όραμα της Μεγάλης Ιδέας με την

προσάρτηση όχι μόνον της Κρήτης, αλλά και της Μακεδονίας, της Θράκης, των νησιών του Ανατ. Αιγαίου, των μικρασιατικών παραλιών. Παράλληλα, γνώριζε ότι έπρεπε να ανορθώσει τη χώρα οικονομικά μετά την πτώχευση του 1893 και να οργανώσει έναν ισχυρό και ετοιμοπόλεμο στρατό (παραμονές Βαλκανικών Πολέμων).

Γι' αυτό το οξύτατο πολιτικό του αισθητήριο και η πείρα που διέθετε ως κύριος διαχειριστής του Κρητικού Ζητήματος τα χρόνια που προηγήθηκαν του υπαγόρευαν ότι δεν είχε φτάσει ακόμη το πλήρωμα του χρόνου για να λυθεί οριστικά και με βία το θέμα της ένωσης, ιδίως τώρα που βρισκόταν σε μια κρίσιμη φάση. Όμως οι Κρήτες, αδυνατώντας να αντιμετωπίσουν πολύπλευρα τα πράγματα, επεδίωκαν να εκβιάσουν την επίσπευση της ένωσης απαιτώντας ήδη από το 1911 την ενσωμάτωση των Κρητών βουλευτών στο ελληνικό κοινοβούλιο, για να δημιουργήσουν μια δεδομένη εξέλιξη στη διεθνή διπλωματία και να κάμψουν τις αντιδράσεις των Μεγάλων Δυνάμεων.

Ο Ελ. Βενιζέλος στις επίμονες παρακλήσεις των συμπατριωτών του Κρητών απαντούσε αρνητικά και φαινόταν δυσάρεστος. **Επέλεξε να συμπλεύσει με τη στάση που κράτησαν οι Μεγάλες Δυνάμεις, οι οποίες αντέδρασαν δυναμικά στην υλοποίηση αυτού του ενδεχομένου, για να μην επιδεινωθεί με επικίνδυνες οξύτερες η κατάσταση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις αλλά και στις σχέσεις της Τουρκίας με τις Μεγάλες Δυνάμεις.** Συνέστησαν, λοιπόν, στην ελληνική κυβέρνηση να μην αναγνωρίσει επίσημα την πραξικοπηματική-μονομερή κήρυξη της ανεξαρτησίας στην Κρήτη, αποδεχομένη τους Κρήτες βουλευτές στο ελληνικό κοινοβούλιο, ώστε να εκμηδενιστούν με αυτόν τρόπο οι άκαιρες, άστοχες και πεισματικές ενέργειες των Κρητών. Ο Ελ. Βενιζέλος εναρμονίστηκε πλήρως με τις συστάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων, οι οποίες άλλωστε συνέπιπταν με τις δικές του εκτιμήσεις και με σαφήνεια δήλωσε απερίφραστα τη στάση του και στην Επιτροπή των Κρητών, όταν τον επισκέφτηκε το 1911. Ωστόσο, οι πολιτικοί του αντίπαλοι στην Ελλάδα υποδαύλιζαν τις ενέργειες των Κρητών για να ψηφοθηρήσουν, αδιαφορώντας για τους εθνικούς κινδύνους που θα προέκυπταν, καθώς η Τουρκία παρακολουθούσε προσεκτικά τις εξελίξεις και ανέμενε την αφορμή για να κηρύξει μονομερή πόλεμο κατά της Ελλάδας.

Η σταθερή άρνηση του Ελ. Βενιζέλου να επιτρέψει την είσοδο των Κρητών βουλευτών στο ελληνικό κοινοβούλιο προκάλεσε ισχυρές αντιδράσεις στην Κρήτη. Αναταραχή εκδηλώθηκε στο νησί στα τέλη του 1911 και συγκροτήθηκε πάλι Επαναστατική Συνέλευση (3 Ιανουαρίου 1912), ενώ άρχισαν να οργανώνονται ένοπλα τμήματα. Ο Ελ. Βενιζέλος, όμως, όπως απέδειξαν και οι μετέπειτα εξελίξεις, είχε σωστά σταθμίσει την κατάσταση. **Πιο συγκεκριμένα, δεν επιθυμούσε να επέλθει βίαια ανατροπή της ισορροπίας των τεταμένων ελληνοτουρκικών**

σχέσεων, σε μια περίοδο που η μυστική διπλωματία προετοίμαζε την Ελληνο-Βουλγαρο-Σερβική συμμαχία για από κοινού πόλεμο εναντίον της Τουρκίας.

Έτσι, παρά τον αντιδημοτικό χαρακτήρα των χειρισμών του Ελ. Βενιζέλου, συγκροτήθηκε η βαλκανική συμμαχία για τη διεξαγωγή του απελευθερωτικού πολέμου του 1912, με αποτέλεσμα εκείνο που δεν είχε κατορθώσει να λύσει η διπλωματία, να το λύσει ο πόλεμος. Ευθύς μετά την έκρηξη των Βαλκανικών πολέμων (Οκτώβριος 1912) οι πύλες του ελληνικού Κοινοβουλίου άνοιξαν για τους Κρήτες βουλευτές, που έγιναν δεκτοί με εκδηλώσεις απερίγραπτου πατριωτικού ενθουσιασμού. Ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων ανέγνωσε Ψήφισμα, σύμφωνα με το οποίο «η Ελλάς αποδέχεται όπως του λοιπού ενυπάρχει κοινόν Κοινοβούλιο δια το ελεύθερον Βασίλειον και δια την νήσον Κρήτην». Αλλά ο Ελ. Βενιζέλος δεν προχώρησε περισσότερο, αναγνωρίζοντας επίσημα την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα. Δεν ήθελε να διαταράξει τις σχέσεις του με τις ευρωπαϊκές Δυνάμεις, εν όψει του Α΄ Βαλκανικού πολέμου που είχε αρχίσει **κι από τον οποίο η Ελλάδα προσδοκούσε με τη σύμφωνη γνώμη τους να διευρυνθεί εδαφικά πέραν της Κρήτης**. Αρκέστηκε να αποστείλει στην Κρήτη ως Γενικό Διοικητή το φίλο του Στ. Δραγούμη, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντα του στις 12 Οκτωβρίου 1912.

Δ.1.

Η ελληνική κυβέρνηση, μπροστά στο τεράστιο έργο της περίθαλψης και αποκατάστασης των προσφύγων που έπρεπε να αναλάβει, ζήτησε τη βοήθεια της *Κοινωνίας των Εθνών (ΚΤΕ)*. Με πρωτοβουλία της ΚΤΕ, το Σεπτέμβριο του 1923 ιδρύθηκε ένας αυτόνομος οργανισμός με πλήρη νομική υπόσταση, η *Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων (ΕΑΠ)*, με έδρα την Αθήνα. Βασική αποστολή της ήταν να εξασφαλίσει στους πρόσφυγες παραγωγική απασχόληση και οριστική στέγαση.

α) Η ελληνική κυβέρνηση διέθεσε στην ΕΑΠ αρχικά τις ιδιοκτησίες των Τούρκων ανταλλαξίμων και των Βουλγάρων που εγκατέλειψαν την Ελλάδα, κτήματα του Δημοσίου, κτήματα που απαλλοτριώθηκαν με την αγροτική μεταρρύθμιση και μοναστηριακή γη (συνολικά πάνω από 8.000.000 στρέμματα). Επιπλέον, της παραχώρησε το ποσό από δύο δάνεια (1924, 1928) που είχε συνάψει η ελληνική κυβέρνηση στο εξωτερικό και οικόπεδα μέσα ή γύρω από τις πόλεις για την ανέγερση αστικών συνοικισμών. Επιπρόσθετα, της διέθεσε το τεχνικό και διοικητικό προσωπικό του Υπουργείου Γεωργίας και του Υπουργείου Προνοίας και Αντιλήψεως.

β) Για την αποκατάσταση των προσφύγων η ΕΑΠ έλαβε υπόψη, αρχικά, τη διάκριση σε «αστούς» και «αγρότες». Υπήρξε μέριμνα να αποκτήσουν οι πρόσφυγες

απασχόληση ίδια ή συναφή με αυτή που είχαν στην πατρίδα τους. Έτσι, έγινε προσπάθεια από την ΕΑΠ να εγκατασταθούν γεωργοί πρόσφυγες στα μέρη όπου θα μπορούσαν να συνεχίσουν τις καλλιέργειες που ήδη γνώριζαν. Καλλιεργητές δημητριακών εγκαταστάθηκαν σε πεδινά μέρη της Μακεδονίας και της Δυτικής Θράκης, καπνοπαραγωγοί σε κατάλληλα εδάφη στην Ανατολική Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη, αμπελουργοί στην Κρήτη και σηροτρόφοι στο Σουφλί, την Έδεσσα και αλλού.

Επιπλέον, φρόντισε να τους αποκαταστήσει βάσει του τόπου προέλευσης. Συγκεκριμένα, η ΕΑΠ επιδίωξε ώστε οι πρόσφυγες που προέρχονταν από τον ίδιο οικισμό ή έστω την ευρύτερη περιοχή του να εγκατασταθούν μαζί στο ελληνικό έδαφος. Σ' αυτό εν μέρει οφείλονται και τα τοπωνύμια Νέα Σμύρνη, Νέα Φιλαδέλφεια, Νέα Μουδανιά, Νέα Αλικαρνασός κ.ά. Σε λίγες όμως κοινότητες έγινε αυτό δυνατό. Οι περισσότερες εγκαταστάσεις περιλάμβαναν πρόσφυγες διαφορετικής προέλευσης.

Μια ακόμη παράμετρος της Ε.Α.Π για την αποκατάσταση των προσφύγων υπήρξαν οι αντικειμενικές συνθήκες. Ειδικότερα, Η ΕΑΠ διέκρινε την αποκατάσταση των προσφύγων σε *αγροτική* (παροχή στέγης και κλήρου στην ύπαιθρο) και *αστική* (παροχή στέγης στις πόλεις). Μολονότι οι περισσότεροι πρόσφυγες ασκούσαν στην πατρίδα τους «αστικά» επαγγέλματα (σχετικά με το εμπόριο, τη βιοτεχνία-βιομηχανία κ.τ.λ.), δόθηκε το βάρος στη γεωργία, γιατί αρχικά υπήρχαν τα μουσουλμανικά κτήματα (κυρίως στη Μακεδονία, αλλά και στην Κρήτη, τη Λέσβο και τη Λήμνο). ***Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα που παρουσιάζει την κατανομή- αριθμό και ποσοστό- των προσφύγων κατά γεωγραφικό διαμέρισμα, στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου εγκατάστηθηκαν 56613 Μικρασιάτες, ποσοστό που ανέρχεται σε 4,6%.*** Επίσης, η αγροτική αποκατάσταση ήταν ταχύτερη και απαιτούσε μικρότερες δαπάνες ενώ παράλληλα η ελληνική οικονομία βασιζόταν ανέκαθεν στη γεωργική παραγωγή. ***Αξίζει, περαιτέρω, να τονιστεί*** ότι υπήρχε η πολιτική σκοπιμότητα της αποφυγής κοινωνικών αναταραχών με τη δημιουργία γεωργών μικροϊδιοκτητών αντί εργατικού προλεταριάτου.

Εξάλλου, δόθηκε προτεραιότητα στην εγκατάσταση των προσφύγων στη Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη καθώς ήταν δυνατόν να χρησιμοποιηθούν τα μουσουλμανικά κτήματα και τα κτήματα των Βουλγάρων μεταναστών (σύμφωνα με τη συνθήκη του Νειγύ). ***Ειδικότερα, στη Μακεδονία εγκαταστάθηκαν οι μισοί πρόσφυγες, ποσοστό που αντιστοιχεί στο 52.2% του συνόλου, όπως παρατίθεται στο δοθέντα πίνακα. Στη Δυτική Θράκη, παρέμειναν 107607 πρόσφυγες-8.8%.*** Αυτό θα καθιστούσε τους πρόσφυγες αυτάρκεις σε σύντομο χρονικό διάστημα και θα συντελούσε στην αύξηση της αγροτικής παραγωγής ***με την ύπαρξη καινούριων ανθρώπινων χεριών που θα καλλιεργούσαν τα εδάφη που εγκαταλείφθηκαν από τους μουσουλμάνους, όπως επισημαίνεται στο κείμενο της πηγής.*** Παράλληλα, θα καλυπτόταν το δημογραφικό κενό αφού η Μακεδονία αποτελούσε, σύμφωνα με το παράθεμα, μια «*ιδιαίτερα αραιοκατοικημένη περιφέρεια*» λόγω της αναχώρησης των Μουσουλμάνων-350.000 άτομα περίπου- και των Βουλγάρων αλλά και λόγω

των απωλειών που προκάλεσαν οι συνεχείς πόλεμοι (1912-1922). Επιπλέον, έτσι εποικίζονταν παραμεθόριες περιοχές.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την κατανομή των προσφύγων αντλούνται από τον πίνακα. Συγκεκριμένα, στη Στερεά Ελλάδα εγκαταστάθηκε ποσοστό προσφύγων που ανερχόταν σε 25.1%, γεγονός που πιθανόν αποδίδεται στην επιθυμία ενασχόλησης των προσφύγων με αστικά επαγγέλματα. Ωστόσο, στη Θεσσαλία, παρά το γεγονός ότι συνιστά εύφορη περιοχή, εγκαταστάθηκε μικρό ποσοστό προσφύγων που ανερχόταν σε 2,8%-34.659-. Αυτό οφείλεται, όπως γνωρίζουμε, στην ολοκλήρωση της αγροτικής μεταρρύθμισης και στην απόκτηση γης από τους γηγενείς κατοίκους. Σε άλλες περιοχές, αποκαταστάθηκαν 78524 πρόσφυγες, ποσοστό που αντιστοιχεί στο 6.5% του συνόλου. Αξίζει, εν τέλει, να σημειωθεί ότι μετά τη μικρασιατική καταστροφή και την υπογραφή της ελληνοτουρκικής Σύμβασης της Λοζάνης κατέφθασαν στην Ελλάδα 1.221.849 πρόσφυγες, όπως αποδεικνύεται από την απογραφή του 1928.

Βέβαια, η εγκατάσταση των προσφύγων δεν έγινε πάντοτε σύμφωνα με την παραπάνω λογική, ούτε ακολούθησε σε όλες τις περιπτώσεις την κρατική αντίληψη και επιταγή.